

18.9.2023

TOIMINTASUUNNITELMA 2023-2024

*Meduusat/esiopetus, Klamilan päiväkoti
Kaakon kaksikon varhaiskasvatus*

18.9.2023

1. Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Kaakon kaksikossa esiopetus noudattaa perusopetuksen työpäiviä, pois lukien lauantaityöpäivät. Tämä tarkoittaa 748 tuntia esiopetusta toimintavuoden aikana. Toiminta tapahtuu Klamilan, Virojoen ja Miehikkälän päiväkodeissa joko erillisissä kuusivuotiaiden esiopetusryhmissä tai tarpeen vaatiessa myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhdistetyissä ryhmissä, joissa on esiopetusikäisten lasten lisäksi myös muun ikäisiä lapsia. Jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet toteutuisivat, on esiopetusikäisten lasten toiminnan eriyttämiseen kiinnitettävä erityistä huomiota. Esiopetus ja siihen kuuluvat materiaalit ja välineet ovat maksuttomia, lisäksi jokaiseen esiopetuspäivään sisältyy ohjattu ruokailutilanne, jossa lapsille tarjotaan maksuton ateria.

Kaakon kaksikon esiopetussuunnitelman keskeisiä käsitteitä ovat **leikki, oppimisen ilo, lapsen etu, lapsen tuki, osallisuus, inklusiivisuus, tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, arviointi ja kehittäminen.**

18.9.2023

1.1 Esiopetuksen järjestäminen yksikössä (kuvaus yksiköstä)

Klamilan päiväkodin esiopetusryhmä Meduusat. Meduusoiissa on kuusi (6) eskarilaista. Ryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja/päiväkodin johtaja Tiina Lounatmaa ja varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja Kati Yliaho.

Esiopetusta järjestetään 10.8.2023-21.12.2023 sekä 8.1.2024-31.5.2024. Esiopetusta ei järjestetä syyslomaviikolla 43 eikä talvilomaviikolla 9. Esiopetusaika on klo 9-13. Esiopetusajan ulkopuolella kaikki eskarilaiset osallistuvat myös esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Esiopetusryhmä on Klamilan päiväkodin yhteydessä. Päiväkotia on avoinna klo 6.15-17 lasten varhaiskasvatusaikojen mukaisesti. Päiväkodissa toimii alle 3-vuotiaiden ryhmä Simpukat sekä 3-5-vuotiaiden Meritähtien ryhmä. Päiväkodissa työskentelee tällä toimintakaudella 10 henkilöä sekä veo/resurssi varhaiskasvatuksen opettaja.

2. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei.

Toimintakulttuurin kehittäminen lähtee lapsen edun ensisijaisuudesta ja edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

18.9.2023

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kaakon kaksikon esiopetuksessa ymmärretään, että henkilöstön pedagoginen toiminta vaikuttaa suoraan annettavan esiopetuksen laatuun. Jokainen esiopetuksen kasvatus- ja opetustiimiin kuuluva henkilö sitoutuu työssään esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteisiin arvoihin tavoitteisiin.

Kaakon kaksikon pedagoginen johtaminen edistää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti henkilöstön oppimista ja jatkuvaa pedagogiikan kehittämistä opetussuunnitelmien ja tiimikohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Kuntakaksikossamme järjestetään vuosittain henkilöstön pedagogisiin tarpeisiin vastaavaa koulutusta, joka on kehittämissuunnittelijan vastuulla. Ryhmissä pidetään suunnittelupäivät syksyn alussa, jolloin valitaan alkavan toimintavuoden pedagogiset tavoitteet ja painopisteet. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti eri tasoilla, esimerkiksi johtoryhmässä kuukausittain sekä tiimitasolla tiimipalavereissa, osastopalavereissa sekä toimintasuunnitelman väliarvioinnissa vuoden vaihteessa sekä esiopetuksen arviointipäivässä toimintavuoden päättyessä alkukesällä. Yksikön esimies on vastuussa pedagogisen johtamisen rakenteiden mukaisen toiminnan toteutumisesta omassa yksikössään. Esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja on vastuussa oman tiimensä pedagogisesta johtamisesta ja yhteisten tavoitteiden toteutumisesta. Koko esiopetuksen henkilöstöllä on vastuu esiopetuksen toteuttamisesta omassa esiopetusryhmässään.

Seuraavaksi kuvataan esiopetuksen toimintaa pedagogisen ymmärryksen portaiden kautta: **Mitä - Miten - Miksi?**

2.1 Kuvaus esiopetusyksikön toiminnasta ja toimintakulttuurista (MITÄ?)

Esiopetuksessa panostamme toiminnalliseen oppimiseen sekä oppimiseen erilaisissa oppimisympäristöissä (mm. metsä).

Pääasiallinen päiväjärjestyksemme on seuraava:

Klo 9 esiopetus alkaa. Kokoonnumme kalenterihetkelle sekä päivän toimintaan (vaihdellen eri oppimisen alueet)

Klo 10 ulkoilua vaihdellen päiväkodin pihalla, koulun pihalla, metsässä.

Klo 11 ruokailu koulun salissa

Klo 11.30-12 ohjattua toimintaa, pelejä, käden taitoja ym.

Klo 12-13 aikaa leikille

Klo 13 esiopetusaika päättyy

18.9.2023

Kaikki ryhmän lapset osallistuvat esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Esiopetusajan jälkeen päivä jatkuu lepohetkellä ja välipalalla.

Lapsia kannustetaan tekemään ja yrittämään itse. Kasvattaja auttavat tarvittaessa ja ovat tukena kaikissa tilanteissa.

Panostamme kiireettömyyteen ja siihen, että jokainen lapsi huomioidaan yksilönä. Jokaisen mielipide on arvokas ja lapsen ääni kuuluu sekä sitä kuunnellaan. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja rohkaistaan yrittämään, vaikka joku asia tuntuisikin vaikealta. Aikuisen tuki on aina saatavilla.

2.2 Esiopetuksen keskeisimmät arvot ryhmän toiminnassa (MITÄ?)

Klamilan päiväkotij sijaitsee luonnon keskellä ja erilaiset metsät ovat kävelymatkan päässä. Luonto ja metsä ovat tärkeitä oppimisympäristöjä esiopetuksessa. Käymme lähimetsissä kaksi kertaa viikossa ja suunnittelemme toiminnan niin, että oppimista tapahtuu myös luonnon keskellä. Metsä myös

18.9.2023

rauhoittaa ja innosta lapsia erilaisiin leikkeihin sekä peleihin. Myös lasten toiveista nousee useasti esiin metsä ja metsäretket. Varustaudumme aina myös roskapussin kanssa koska luonnon siistinä pitäminen kuuluu arvoihimme.

Arvostamme jokaisen lapsen erilaisuutta ja kunnioitamme erilaisia mielipiteitä. Opettelemme keskustelemaan asioista ja kunnioittamaan erilaisia mielipiteitä. Äänestämme esimerkiksi erilaisista vaihtoehdoista ja opettelemme, että aina ei oma valinta voita äänestystä.

Esiopetusryhmässämme ei tällä kaudella ole erityistä pedagogista painotusta mutta koemme tärkeänä keskittyä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin sekä perinteisiin leikkeihin ja lauluihin, jotka tuntuvat jäävän vähän unholaan. Toki kaikki oppimisen osa-alueet huomioidaan.

Tutustumme jokaisen oikeuksiin ja opettelemme liikkumaan luonnossa sitä kunnioittaen. Keräämme roskia retkillämme ja lapset ovatkin tässä varsin innokkaita. Lapset pääsevät suunnittelemaan toimintaa ja esittämään toiveita, jotka toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

18.9.2023

Jokainen lapsi pääsee suunnittelemaan kokonaisen päivän ohjelman, kun vietämme syntymäpäiviä. Tarkoituksena on myös aloittaa viikoittaiset lasten kokoukset, jossa käydään mm. läpi mennyttä viikkoa. Missä ollaan onnistuttu, mikä oli kivaa ja millaisia toiveita olisi seuraavalle viikolle. Toki myös kriittistä palautetta ja kehittämisehdotuksia otetaan vastaan.

Opettelemme arvostamaan jokaisen erilaisuutta ja ymmärtämään, että ihmiset ovat eri näköisiä, kokoisia tai värisiä. Jokainen on tärkeä ja arvokas omana itsenään eikä ketään saa kiusata. Kiusaamiseen puututaan herkästi.

2.2 Kiusaamisen ennalta ehkäisy ja siihen puuttuminen sekä häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen toiminta (MITÄ?)

Hyvä kohtelu on jokaisen lapsen oikeus. Turvallisessa kasvuympäristössä lapsi voi kasvaa ilman pelkoa kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta. Jokainen voi kokea itsensä hyväksytyksi sellaisena kuin on uskaltuen tuoda omat näkemyksensä ja mielipiteensä esille.

Kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta ovat kasvuympäristöissä yksiselitteisesti kiellettyjä. Lapsi tai varhaiskasvatuksen henkilöstö ei saa kiusata eikä syrjiä ketään eikä vaarantaa muiden turvallisuutta tai terveyttä. Asian varhainen käsittely yhdessä huoltajien kanssa edistää lasten kokeman kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän tai väkivallan päättymistä.

Käytössämme on Pesarapuuttumisen malli kiusaamisen ja kaikenlaisen häirinnän ehkäisyyn. Siinä lapsia leimaamatta opitaan empatiaa, avoimuutta ja rakentavaa sanallistamista. Puututaan ajoissa häirinnän/kiusaamisen pisaroihin keskustellen lasten tasoisesti. Autamme lapsia aina ristiriitatilanteiden selvittämisessä.

Olemme laatineet yhdessä eskarin säännöt, jotka ovat myös kuvaversioina eskaritiloissa esillä. Keskustelemme erilaisuudesta sekä tutustumme erilaisuuteen mm. kirjallisuuden avulla (Jani Toivola Poika ja rohkeusloikka sekä Susanna Silvander-Rosti Sulon ja Elsin uudet naapurit)

18.9.2023

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opettelemme jokaisena eskaripäivänä. Opimme voittamaan, häviämään, kehumaan kaveria, iloitsemaan omasta ja toisen puolesta, sietämään pettymyksiä ja saamaan päivittäin onnistumisen kokemuksia. Iloitsemaan kavereista ja meidän mahtavasta eskariryhmästä.

2.3 Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (MITÄ?)

Lain mukaan **tasa-arvolla** tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Suomessa tasa-arvoilla ehkäistään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Tässä oppaassa puhutaan tasa-arvosta, kun viitataan sukupuolten tasa-arvoon.

Varhaiskasvatuksessa tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Lain mukaan **yhdenvertaisuudella** tarkoitetaan kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta heidän iästään, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Suomessa yhdenvertaisuuslaissa edistetään yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää perustuen näihin ihmisen ominaisuuksiin. Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta.

Varhaiskasvatuksessa yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveydentila, eivät aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma:

- Kaakon kaksikon päiväkodeissa lapsiryhmäkohtainen, jota käsitellään myös toimipaikkakohtaisesti.
- *Velvoite koskee myös varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestettävää esiopetusta.*
- Tehdään vuoden välein osana lapsiryhmän toimintasuunnitelmaa.
- Tarkastellaan varhaiskasvatuksen lapsiryhmän ja toimipaikan toimintaa sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta.
- Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa.

18.9.2023

- Suunnitelman laatiminen on prosessi: suunnittelu-selvitys-kehittäminen/toimenpiteet-arviointi kehän mukaisesti.
- Kiinnitä huomio etenkin: vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma:

- Kaakon kaksikon päiväkodeissa lapsiryhmäkohtainen, jota käsitellään myös toimipaikkakohtaisesti.
- *Velvoite koskee varhaiskasvatuksen järjestäjän piirissä olevaa esiopetusta.*
- Suunnitelma siitä, miten toiminta vaikuttaa eri ihmisryhmiin, miten yhdenvertaisuus toteutuu omassa toiminnassa ja millaisia toimenpiteitä toimipaikassa yhdenvertaisuuden toteutumiseksi tehdään.
- Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa, lapsilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi.
- Suunnitelman laatiminen on prosessi: suunnittelu-selvitys-kehittäminen/toimenpiteet-arviointi kehän mukaisesti.
- Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota siihen, miten eri ominaisuudet, kuten esimerkiksi ikä, ihonväri, kieli, katsomus, perhesuhteet tai vammaisuus vaikuttavat lasten mahdollisuuksiin toimia varhaiskasvatuksessa ja kokea osallisuutta siinä.

18.9.2023

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986 Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325)

1. Suunnittelu (syksyn tiimisuunnittelu)

Prosessin vaiheiden suunnittelu

Tutustumme erilaisiin käsitteisiin. Opetushallituksen sivuilta löytyy hyvin tietoa.

2. Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita selvityksessä nousi esiin? (syksy)

Tiimin suunnittelupäivässä kävimme opetushallituksen sivuja läpi ja tutustuimme erilaisiin käsitteisiin, joista osa oli uusia meille.

3. Kehittämistoimenpiteet (kevät)

Kehitettävä teema

Tavoite

4. Arviointi (kesä)

Arvioinnin aikataulu,
vastuuhenkilöt,
milloin arvioidaan?

Koko tiimi osallistuu arviointiin viimeistään kesällä 2024 arviointipäivänä. Myös joulun arviointipäivän yhteydessä käydään asiaa läpi.

2.4 Oppimiskäsitys ja lapsen aktiivista toimijuutta tukeva ja osallisuuden mahdollistava vuorovaikutus (MITEN?)

Meduusat-ryhmä on siitä poikkeuksellinen, että se on toiminut jo viime toimintakaudella samalla lapsiryhmällä samoissa tiloissa saman henkilöstön kanssa. Olemmekin panostaneet pieniin oppimisympäristöjen muutoksiin, jotta lapsille tulee kokemus ns. eskariin siirtymisestä. Saimme muiden ryhmien käytöstä ylijääneet korkeammat pöydät ja tuolit käyttöömmek, jotka myös parantavat henkilöstön ergonomiaa.

Koska lapsiryhmä on meille tuttu, tunnemme ja tiedämme lapsiryhmän vahvuudet melkoisen hyvin.

Pyrimme oppimaan vahvuuksien kautta ja suunnittelemaan toiminnan niin, että jokainen saa

18.9.2023

onnistumisen kokemuksia ja loistaa tekemisessään. Toisen kehuminen ja kannustaminen ovat tärkeitä asioita, joita opiskelemme päivittäin.

Hymynaama ja peukkuarvioinnilla lapset pääsevät myös antamaan palautetta. Toki lasten ollessa kyseessä niin suoraa palautetta tulee myös päivittäin.

Aikuisten esimerkki ja kannustava työote antavat positiivisen esimerkin lapsille. Sensitiivisyys ja jokaisen lapsen huomioiminen yksilönä ja omana arvokkaana itsenään ovat meille tärkeitä arvoja. Puhumme erilaisista tunteista ja käytössämme on tunnerobotti, jonka avulla voi kertoa tunteistaan. Joskus tunteiden sanoittaminen on vaikeaa mutta tunnerobotin avulla on helpompi kertoa vaikeista tunteista. Kaikki tunteet ovat sallittuja.

Lasten kokouksissa lapset viimeistään pääsevät vaikuttamaan toiminnan suunnitteluun ja antamaan palautetta sekä arvioimaan mennyttä toimintaa.

2.5 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun oppimisen kehittymiselle. Mielikuvitus on eskarilaisen yksi parhaimmista oppimisen välineistä ja erilaiset mielikuvitusleikit ovat suosittuja. Liikkuminen ja toiminnallinen oppiminen tukevat ajattelun kehittymistä sekä auttavat keskittymään. Lapsia kannustetaan oivaltamaan itse ja rohkeasti kokeilemaan erilaisia asioita.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu ovat taitoja, joita harjoitellaan yhdessä esimerkiksi erilaisten tunne- ja vuorovaikutusleikkien avulla. Erilaiset roolit draamaleikeissä auttavat ymmärtämään tunteita tai esimerkiksi kiusaamisen kokemusta. Mahdolliseen kiusaamiseen puututaan heti ja käytössämme on Pesarapuuttumisen malli.

18.9.2023

Arvostamme perheiden perinteitä ja tapoja sekä ylläpidämme perinteitä tutustumalla perinteisiin satuihin ja lauluihin. Juhlimme yhdessä syntymäpäiviä sekä muita juhlapäiviä. Laskemme, milloin tulee täyteen 100 eskaripäivää ja juhlimme sitä päivää eskarilaisten toiveiden mukaan.

Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot ovat olennainen osa eskarilaisen päivää. Opettelemme huolehtimaan omista tavaroista, annostelevaan sopivan määrän ruokaa lautaselle sekä huolehtimaan siisteydestä ja hygieniasta. Kannustamme kohti liikunnallista ja terveellistä elämäntapaa. Istumista vähemmän, liikkumista enemmän. Harjoittelemmekin liikennesääntöjä ja turvallista liikkumista liikenteessä. Käytämme huomioliivejä liikkuessamme pois päiväkodin pihalta.

Monilukutaitoa harjoittelemmekin tutkimalla erilaisia tekstejä, kuvia ja ääniä. Käymme säännöllisesti kirjastoautolla ja lainaamme monipuolisesti erilaisia kirjoja. Tuemme lasten kiinnostusta kirjaimisiin, tavuihin, kirjoitettuihin sanoihin sekä kannustamme tuottamaan satuja myös itse.

Tarjoamme lapsille mahdollisuuden tieto- ja viestintäteknologiaan tutustumalla erilaisiin eskarilaisille suunnattuihin ohjelmiin. Hyödynnämme myös opetuksen välineenä erilaisia tieto- ja viestintäteknologisia ohjelmia. Puhumme sopivasta ruutuajasta ja turvallisesta teknologia käyttäytymisestä.

18.9.2023

Osallistuminen ja vaikuttaminen ovat tärkeitä asioita Meduusojen esiopetusryhmässä. Lasten kokouksissa opettelemme kuuntelemaan kaikkien mielipiteitä sekä pohtimaan yhdessä asioita. Lapset oppivat myös, miten voivat vaikuttaa esiopetusryhmän toimintaan (säännöt, sopimukset ja yhteinen luottamus).

2.6 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Ilmaisun monet muodot

Musiikki, käden taidot, kuvallinen ilmaisu sekä suullinen ja kehollinen ilmaisu.

Musiikissa harjoittelemmme erilaisia rytmejä soittamalla erilaisia soittimia. Perinnelauluja muistutellaan mieliin. Käden taidoissa käytämme laajasti erilaisia materiaaleja ja työtapoja. Hyödynnämme myös luonnosta löytyvää materiaalia sekä runsaasti kierrätysmateriaalia. Eläydymme draamaleikkeihin ja esityksiin. Kannustamme ilmaisemaan itseä erilaisin tavoin.

Kielen rikas maailma

Kuunteleminen ja puhuminen, lukeminen ja kirjoittaminen, oma tuottaminen.

Sadut ja tarinat kuuluvat joka päivä eskarin toimintaan. Eskarikirjan myötä tutustumme kirjaimiin, numeroihin ja tavuihin. Lorut, riimit ja laulut ovat osa päivittäistä toimintaamme. Leikimme kirjaimilla, tavuilla ja sanoilla. Kerromme myös tarinoita itse.

Minä ja meidän yhteisömme

Osallisuus ja tunnetaidot, historia, lasten oikeudet, eettinen kasvat

Viikoittaiset lasten kokoukset ovat yksi lasten osallisuuden keino. Tunnetaitoja harjoittelemmme päivittäin ja opimme tuntemaan erilaisia tunteita. Teemme seurakunnan kanssa yhteistyötä katsomuskasvatuksen osalta.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Kokeilu ja toiminnallisuus, luonnon moninaisuus, matematiikka

18.9.2023

Tuemme lasten omatoimisuutta ja kokeilunhalua. Kannustamme kokeilemaan uudestaan, vaikka asiat eivät ensiyrityksellä onnistuisikaan. Ihmettelemme ja ihailemme yhdessä asioita sekä opettelemme kunnioittamaan luontoa.

Teemme matikkakävelyitä eli retkillämme laskemme ja havainnoimme ympäristöä.

Kasvan ja kehityn

Liikkuminen, terveelliset elämäntavat, turvallisuus, ruokailu ja kestävä kehitys

Liikomme monipuolisesti erilaisissa ympäristöissä (koulun sali, vpk:n kenttä, metsä, koulun ja päiväkodin pihat). Kannustamme maistamaan ruokailussa sekä annostelevaan sopivan määrän ruokaa. Pyrimme välttämään ruokahävikkiä. Kierrätämme ja lajittelemme roskaa sekä hyödynnämme mm. maitotölkkejä käden taidoissa.

18.9.2023

2.6 Kasvun ja oppimisen tuki

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, pienryhmätoiminta, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävästi. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteistä, tavoitteellista ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena, kuin se on kunkin lapsen kohdalla tarpeellista. Esiopetuksen opettaja arvioi lapselle annettavien tukimuotojen tarpeellisuutta ja riittävyttä yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa aina tarvittaessa ja vähintään puolen vuoden välein.

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee aina yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Esiopetusryhmässämme toteutetaan oppimisen tukea eri tasoisesti tarpeen mukaan. Ryhmässä työskentelee varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja, joka mahdollistaa mm. pienryhmätyöskentelyn. Lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan virkavapaan aikana ryhmässä käy koulun erityisopettaja kerran viikossa. Säännölliset keskustelut huoltajien kanssa on tärkeitä.

Oppimisympäristöissä on huomioitu mm. istumapaikoilla jokaisen lapsen tarpeet. On rakennettu erilaisia leikkitiloja, jotka mahdollistavat leikit pienissä porukoissa tai vaikka koko ryhmän yhteiset leikit.

18.9.2023

Meillä on käytössä kuvitettu päiväjärjestys, jonka käymme joka aamu läpi aamupiirissä. Lisäksi kuvia on käytössä mm. eskarin yhteisissä säännöissä ja muuten tarpeen mukaan.

Oppimisympäristöä muodostettaessa on kiinnitetty erityistä huomioita huonokuuloisen opetuksen erityispiirteet niin laitteiden kuin henkilöstön sijoittumisen osalta. Kaikessa vuorovaikutuksessa on tärkeää, että lapset voivat nähdä hyvin kasvattajien kasvojen ja suun liikkeitä.

Kuraattori käy Klamilan koululla keskiviikkoisin ja on tarvittaessa myös esiopetusryhmän käytettävissä.

Oppilashuoltotyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.

Pedagoginen oppimisympäristö

Eskaritilat eivät anna suuria mahdollisuuksia oppimisympäristön muokkaamiseen, mutta muokkaamme niitä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Tänä vuonna elävöitämme tilaa mm. lattiateippauksilla jotka myös innostavat matematiikkaan. Näitä lattiateippauksia pystyy sitten tarpeen ja kiinnostuksen mukaan vaihtelevaan.

RELAX tilana meillä on lukunurkkaus, jossa on esillä esim. kirjastoautolta lainattuja kirjoja sekä säkkituoli rentoutumista/rauhottumista varten.

FOCUS tilana meillä on ns. eteistila, jossa saa olla rauhassa, jos muiden tilojen ovet suljetaan. Siinä on mahdollisuus esim. pelaamiseen tai muuhun keskittymistä vaativaan tekemiseen.

LEARN JA ACT tila on meillä sama. Tilaa on mahdollisuutta muokata pöytiä siirtämällä erilaiseksi ja näin saada enemmän lattiapinta-alaa leikeille, liikunnalle tai esityksille. Pöytien avulla taas saa jaettua esimerkiksi parityöskentelyryhmiä.

Lisäksi käytössämme on koulun liikuntasali sekä hyvät ulkoiluympäristöt.

2.7 Pedagoginen havainnointi ja dokumentointi - on jokaisen tiiminjäsenen vastuulla (MIKSI?)

18.9.2023

Valokuvaamme päivittäin toimintaamme sekä otamme myös videoita säännöllisen väliajoin. Vanhemmat pääsevät näkemään toimintaa Tinyapp-sovelluksen kautta mutta myös lasten kanssa katsomme dokumenttikameran kautta heidän ottamiaan kuvia/videoita.

Ennen Leops-keskustelua täytämme lapsen oman lomakkeen, jossa lapsi pääsee myös osaksi Leops-keskustelua. Tarvittaessa tai halutessaan lapsi voi myös osallistua yhdessä huoltajien kanssa keskusteluun.

Kaikki lasten tekemät teokset säilytetään ja laitetaan lapsen omaan kansioon.

3. Arviointi ja kehittäminen

Arvioinnin avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Lapsikohtaiseen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan kirjataan yhteistyössä vanhempien kanssa kutakin lasta koskevat opetuksen tavoitteet. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi oppimisvalmiuksien tukemiseen, oppimisen tai sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Lapsesta saatavan tiedon keruussa käytetään hyödyksi myös lapsen omia sekä aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemiä havaintoja ja ajatuksia. Jatkuvan havainnoinnin, dokumentoinnin ja lasten ja vanhempien palautteen avulla toimintaa kehitetään ja muokataan yhä paremmin kutakin lasta ja lapsiryhmää palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Lapsia ohjataan myös itsearviointiin. Lapsille sanoitetaan ja tehdään näkyväksi heidän vahvuuksiaan ja tuetaan heitä asioissa, joita vielä opetellaan. Lapsille annetaan rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta, jotta kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Opetuksen järjestämisen kannalta olennaiset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä siirretään lapsen tulevan ensimmäisen luokan opettajan tietoon tiedonsiirtopalaverissa.

Esiopetuksen henkilöstö tekee lisäksi jatkuvaa, tavoitteellista itsearviointia ylläpitääkseen esiopetuksen laatua sekä kehittääkseen sitä edelleen. Tämä itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja

18.9.2023

kehittämisen ehto. Arviointia varten kerätään havaintoja ja tarkoituksenmukaista tietoa lapsista sekä palautetta lasten vanhemmilta. Lisäksi esiopetuksen henkilöstön ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan kesken käydään säännöllisiä pedagogisia keskusteluja toiminnan kehittämiseksi. Lisäksi kaikki Kaakon kaksikon esiopetuksen opettajat kokoontuvat säännöllisesti toimintavuoden aikana suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa ja sekä laadittua toimintasuunnitelmaa.

Kiireettömälle pedagogiselle arvioinnille, suunnittelulle ja yhteiselle pohdinnalle järjestetään aikaa säännöllisesti myös arjessa. Havaintojen läpi käymisen, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun mahdollistavia rakenteita Kaakon kaksikon varhaiskasvatuksessa ovat:

- erillisissä tiimi-, ryhmä- ja työyhteisöpalavereissa
- vuosittaisissa koko henkilöstön suunnittelu- ja arviointitapaamisissa
- moniammatillisissa yhteistyö- ja kehittämispalavereissa sekä
- kehityskeskusteluissa.

3.1 Toiminnan arvioinnin ja suunnitelmallisuuden toteutuminen esiopetusryhmässä

Esiopetusvuotemme alkoi 31.7.2023 koulutuspäivällä. Sen lisäksi olemme pitäneet suunnittelupäivän sekä tiimipalavereita toiminnan suunnittelua, arviointia ja kehittämistä varten. Myös koko talon yhteisiä palavereja on n. kerran kuukaudessa. Tiimipalavereita pidämme n. kerran viikossa tai tarpeen mukaan. Meillä on käytössä tiimikansio, johon kirjataan yhdessä sovittuja asioita. Tai asioita, joita on hyvä ottaa puheeksi seuraavassa tiimissä.

Arjessa tapahtuvaa arviointia tapahtuu päivittäin. Koska työskentelemme työparina, niin meidän on helppo keskustella kuluneesta päivästä, siitä missä onnistuimme ja missä voisimme vielä parantaa tai tehdä toisin.

Koko talon palavereja on kerran kuussa päiväkodin johtajan johdolla. Tiimit kokoontuvat viikoittain ja varhaiskasvatusjohtajan johdolla kokoonnutaan kerran kuussa myös.

Alkusyksystä mahdollistetaan tiimin suunnittelupäivä ja koko varhaiskasvatuksen henkilöstön kauden aloitus. Joulun aikaan pidämme arviointipäivän ja eskarin päätyttyä toisen arviointipäivän.

18.9.2023

Tinyapp -sovelluksen kautta vanhemmat saavat tietoa useamman kerran viikossa siitä, mitä eskarissa on tehty viikon aikana. Lisäksi tiedotamme sitä kautta tiedotettavista asioista.

Vanhemmille menee kauden lopussa asiakaskyselyt, joihin toivomme runsaasti vastauksia. Leops-keskusteluissa sekä arjen tuonti- ja hakutilanteissa on myös mahdollisuus antaa palautetta tai esittää toiveita.

4. Yhteistyö ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaprosessi

Yhteistyön tavoitteena on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Yhteistyö huoltajien kanssa alkaa rakentua heti ensimmäisestä kohtaamisesta lähtien. Tavoitteenamme on jatkuvasti kehittää yhteistyötapoja ja omalta osaltamme vahvistaa luottamusta huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön välillä panostamalla jokaiseen kohtamiseen. Huoltajien kanssa keskustellaan lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista sekä oppimisen ja kehityksen etenemisestä. Keskusteluja käydään päivittäisissä kohtaamisissa, eri viestintävälineitä hyödyntäen sekä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman laadinta- ja arviointipalaverissa, jotka pidetään syksyllä ja keväällä. Yhteisen kielen puuttuessa käytetään keskusteluissa tarpeen mukaan tulkkia yhteisymmärryksen ja tasavertaisuuden takaamiseksi.

18.9.2023

4.1 Yhteistyö huoltajien kanssa ja lapsen vasun laadinta prosessi

Kohtaamme huoltajat päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa. Vaihdamme päivän kuulumiset ja kannustamme myös eskarilaista kertomaan huoltajalle itse päivästä. Välitämme tietoa muiden ryhmien aikuisille, jos meistä kumpikaan ei ole lasta luovuttamassa hakutilanteessa.

Tinyapp-sovelluksen kautta laitamme useamman kerran viikossa kuvia eskarin toiminnasta. Sitä kautta huoltajat näkevät konkreettisesti mitä eskarissa päivän aikana tehdään.

Leops-keskusteluissa kysymme huoltajien toiveita yhteistyölle. Lisäksi vanhempainillasta kerrotaan yhteistyön tärkeydestä ja sen vastavuoroisuudesta. Toivomme, että huoltajat ovat herkästi yhteydessä, jos joku asia mietityttää.

Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja vastaa Leops-keskusteluista. Yhdessä varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajan kanssa keskustellaan ennen ja jälkeen Leops-keskustelujen ja jaetaan yhteiset havainnot.

Lapsi osallistuu omalla lapsen lomakkeellaan sekä on myös mahdollisuus osallistua keskusteluun yhdessä huoltajien kanssa.

Keskustelussa keskustellaan lapsen asioista kunnioittavasti ja huoltajia kuunnellen.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu tuen lasten Leops- ja hojks-keskusteluihin sekä tarvittaessa muut yhteistyötahot myös.

Leops-keskustelun jälkeen täytetään ryhmäleops, jotta tietoa on koko ajan saatavilla kaikilla tiimin jäsenillä.

18.9.2023

4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja Erika Jokimies käy ryhmässä säännöllisesti.

Varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja mahdollistaa tuen antamisen joka päivä sekä pienryhmätyöskelyyn. Lisäksi koulun erityisopettaja Katariina Ärmänen käy opettamassa esiopetuksessa kerran viikossa.

Teemme säännöllistä yhteistyötä päiväkodilla käyvän puheterapeutin kanssa.

Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja osallistuu oppilashuoltotyöryhmän kokouksiin. Kuraattori käy Klamilan koululla keskiviikkoisin ja on myös eskariryhmän käytettävissä.

Tarvittaessa ja huoltajien luvalla käytössämme on Yhessä-tiimin palvelut.

Konsultoivan psykologin palvelut ovat myös käytössä, jos huoli herää lapsen kehityksestä tai kouluarvioinnista.

5. Toimintakauden teemat ja tapahtumat

Esiopetuksessa toiminta on yhteisöllistä ja oppiminen erilaisissa ryhmissä tapahtuvaa. Leikissä ja yhteisessä toiminnassa lapset saavat tuoda näkemyksiään ja ideoitaan esiin, näkevät ehdotustensa toteutuvan, neuvottelevat ja ratkaisevat aikuisen avustuksella eteen tulevia tilanteita. Lapset saavat kokemusta vaikuttamismahdollisuudesta, mikä vahvistaa toimintaan sitoutumista. Koko päiväkodin yhteisiä tapahtumia ja toimintaa järjestetään ympäri toimintakauden.

Kasvatusyhteistyö on myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Kauden aikana järjestämme yhteisiä tapahtumia, jotta perheet voivat verkostoitua ja tutustua toisiinsa paremmin, myös henkilöstö tulee tutummaksi.

18.9.2023

5.1 Ryhmän teemat, juhlapäivät ja tapahtumat

Vasuista vauhtia viikko 4-8.9.2023

Syksyllä pidämme koko talon yhteisen vanhempainillan 19.9.2023

Valokuvaus lokakuussa 2023

Seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö toteutuu 19.9., 17.10. ja 28.11.2023, lisäksi on tulossa joulukirkko.

Musiikkiopiston kanssa yhteistyössä muskarit toteutuvat 8.9, 22.9. ja 29.9.2023

Eskarilaiset käyvät Linnoituksen uimahallissa uimaopetuksessa kolme kertaa eskarivuoden aikana.

Lisäksi retket Bunkkerimuseoon sekä Arktika-päivään on suunnitteilla.

Vietämme päiväkodin kanssa yhteisiä joulu- ja kevätjuhlia. Lisäksi on suunnitteilla tammikuulle 2024 päiväkodin 10-vuotisjuhla.

Kevätretki toteutuu jos vanhempaintoimikunta onnistuu rahankeräystavoitteessaan.

Koulun kanssa yhteinen pelastautumisharjoitus syksyllä ja keväällä.

Lisäksi huomioimme toiminnassamme yleiset juhlapäivät ja suunnittelemme niiden viettämistä lasten kokouksissa (esim. itsenäisyyspäivä, ystävänpäivä jne.)